

BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU

SORULARLA BASEL III

Risk Yönetimi Dairesi

ARALIK
2010

**BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU**

SORULARLA BASEL III

(ARALIK 2010)

RİSK YÖNETİMİ DAİRESİ

HAZIRLAYANLAR:

Ozan CANGÜREL

Serkan GÜNGÖR

Veli Ulvi SEVİNÇ

İskender KAYCI

Sadık ATALAY

BU ÇALIŞMA; KAMUOYUNU BİLGİLENDİRME AMACIYLA HAZIRLANMIŞ OLUP, BDDK’NİN GÖRÜŞLERİNİ YANSITMAZ. ÇALIŞMANIN İÇİNDE YER ALAN BİLGİ VE VERİLERE DAYANILARAK VERİLECEK KARARLARIN SONUÇLARINDAN BDDK VE YAZARLAR SORUMLU TUTULAMAZ. ÇALIŞMADAN KAYNAK GÖSTERİLMEK SURETİYLE ALINTI YAPILABİLİR.

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU

ATATÜRK BULVARI NO: 191 06680 KAVAKLIDERE ANKARA-TÜRKİYE

İLETİŞİM BİLGİLERİ: RİSK YÖNETİMİ DAİRESİ

TEL: (212) 337 72 72, FAKS: (212) 337 71 66

www.bddk.org.tr E-posta: risk@bddk.org.tr

BU YAYIN TÜM İÇERİĞİ İLE BDDK İNTERNET SAYFASINDA YER ALMAKTADIR.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Basel Bankacılık Denetim Komitesinin alt çalışma gruplarında uzun süredir üzerinde tartışılarak geliştirilen değişiklik önerileri 12 Eylül 2010 tarihli Merkez Bankası Başkanları ve Denetim Otoritesi Başkanları toplantısında da kabul edilmiş ve nihai uygulama kararları açıklanmıştır. Kurumumuzca Komiteye iletilen ve Ülkemiz bankacılık sektörünün uzun dönem istikrarına fayda sağlayacağını düşündüğümüz pek çok öneri kabul görerek Basel III uzlaşısı olarak da anılmaya başlanan düzenlemelerin içerisinde yer almıştır.

12 Eylül 2010 tarihi itibarıyla kamuoyuna açıklanan kurallar etkileri itibarıyla ciddi finansal sonuçlara yol açsa da sermaye yeterliliği hesaplama felsefesinde önemli sapmalar meydana getirmemektedir. Başka bir deyişle; Basel III, Basel II gibi sermaye gereksinimi hesaplanma usulünü tümden değiştiren bir “devrim” değil ancak Basel II’nin özellikle son finansal krizdeki gözlemlenen eksikliklerini tamamlayan bir “ek düzenlemeler seti” niteliğindedir. Yeni kurallar setinde, mevcut özkaynak ve sermaye yeterliliği hesaplamasında önem arz eden sermayenin niteliğinin ve niceliğinin artırılmasına ilişkin standartlar ile dönemselliğe bağlı olarak kullanılacak ilave sermaye tamponu oluşturulması gibi başlıklar mevcuttur. Bahsi geçen hususlara ilave olarak daha önce Basel II uygulamalarının en büyük eksikliği olarak görülen likidite yeterlilik ve risk bazlı olmayan kaldıraç oranları gibi hususlarda yeni düzenlemeler ihdas edilmiştir.

Bu çalışmanın amacı kamuoyunu Basel III kuralları ve bu kuralların Dünya ve Türkiye’ye olası etkileri hususunda bilgilendirmektir.

1. Basel III Nedir ?

Dünyanın yüzleştiği en büyük finansal krizlerden birisi olan son dönem gelişmeleri beraberinde, dışarıdan bakıldığında son derece detaylı ve karmaşık gözükten finansal düzenlemelerin yetersizliği tartışmalarını gündeme getirmiştir. Krizin ortaya çıkardığı eksiklikleri gidermek amacıyla yakın zamanda Basel III olarak adlandırılan düzenleme değişiklikleri gündeme gelmiştir. Basel III olarak adlandırılan düzenleme değişiklikleriyle ulaşılmak istenen hedefler şu şekilde özetlenebilir;

- Kaynağı ne olursa olsun finansal ve ekonomik şoklara karşı bankacılık sisteminin dayanıklılığının artırılması,
- Kurumsal yönetim ve risk yönetimi uygulamalarının geliştirilmesi,
- Bankaların şeffaflığının ve kamuya bilgi verme özelliklerinin artırılması,
- Mikro bazda yapılan düzenlemelerle bireysel olarak bankaların dayanıklılığının artırılması,
- Makro bazda düzenlemelerle finansal sistemin şoklara karşı direncinin artırılması.

Yukarıda yer verilen amaçların gerçekleştirilmesi için;

- Hâlihazırda kullanılan asgari sermayenin nicelik olarak artırılması, niteliğinde değişiklikler yapılması ve mevcut uygulamaya ilaveten risk bazlı olmayan, diğer bir ifadeyle muhasebesel bazlı bir asgari sermaye gerekliliği standardının getirilmesi,
- Tutulması gereken sermaye ihtiyacının ekonominin çevrim dönemlerine (cyclical) göre artırılabilmesi ya da azaltılabilmesi,
- Asgari likidite oranlarına yönelik düzenlemeler yapılması,
- Alım-satım hesaplarına (Trading Book) ilişkin sermaye yeterliliği hesaplamalarında değişiklik yapılması,
- Karşı taraf kredi riskinin (Counterparty Credit Risk) hesaplanmasına ilişkin değişiklik yapılması

yönünde çalışmalar yapılmıştır. Bahsi geçen çalışmalar kısaca Basel III olarak isimlendirilmektedir. Esasında söz konusu revizyonlar etkileri itibarıyla ciddi finansal sonuçlara yol açsa da sermaye yeterliliği hesaplama felsefesinde önemli sapmalar meydana gelmemektedir. Başka bir deyişle; Basel III, Basel II gibi sermaye gereksinimi hesaplama yöntemini tümünden değiştiren bir “devrim” değil ancak Basel II’nin özellikle son finansal krizdeki gözlemlenen eksikliklerini tamamlayan bir ek düzenlemeler seti niteliğindedir.

Bununla birlikte BIS tarafından bahsi geçen değişikliklerin ‘‘Basel III’’ başlığı altında yayımlanmış olması kamuoyunda Basel II’nin tamamen yürürlükten kalktığı ve yerine Basel III kurallarının ikame edildiği izlenimine yol açmıştır. Ancak bu algılamının yanlış olduğu üzerinde durulması gereken bir noktadır. Yukarıdaki hususlara ilave olarak belirtilmesi gereken önemli bir nokta da Basel III’ün yeni finansal düzenlemelerin önemli bir parçası olsa da tek parçası olmadığıdır. Bu konudaki koordinasyon Finansal İstikrar Kurulu (Financial Stability Board-FSB) tarafından yapılmaktadır. Basel III olarak adlandırılan düzenleme değişikleriyle amaçlanan hususlar aşağıda biraz daha ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

➤ Daha Nitelikli Sermaye: Gerçekleştirilen düzenlemelerle ana sermaye ya da çekirdek sermaye (common equity) bünyesinde en kaliteli sermaye kalemlerinin¹ kalması sağlanmış, diğer bazı sermaye kalemleri ise² ana sermaye hesaplamasında indirim kalemi olarak dikkate alınmıştır.

➤ Nicelięi Artırılmış Sermaye: Çekirdek Sermaye Oranı³, Tier 1⁴ oranı ve Toplam Yasal Sermaye oranı artırılmıştır. Bu kapsamda çekirdek sermaye oranı %7’ye; Tier 1 %8,5’e kademeli olarak yükseltilecektir. Ancak birinci kuşak sermaye oranının⁵ % 8,5’lik seviyesi bir asgari seviye olmaktan ziyade bazı konularda bankaların rahat hareket etmeleri (örneğin kar dağıtımında bankaların serbest hareket edebilmesi) için gerekli düzey olarak tespit edilmiştir.

➤ Sermaye Tamponu Oluşturulması: Ekonomik çevrimlerin pozisyonuna göre tutulması gereken sermaye düzeyi %0-%2,5 arasında ilaveye tabi tutulabilecektir.

➤ Risk Bazlı Olmayan Kaldıraç Oranı: Belirli dönüşüm oranlarıyla dikkate alınmış bilanço dışı kalemler ve aktifler toplamı ile ana sermaye arasında risk bazlı olmayan

¹ Ödenmiş sermaye en kaliteli sermaye kalemidir

² Örneğin imtiyazlı hisselerle tekabül eden sermaye tutarının hesaplama esnasında ana sermayeden düşülmesi söz konusu olabilecektir

³ 17 Kasım 2009 CRD değişikliği ile AB müktesebatına anılan oran dahil edilmiştir.

⁴ Tier 1 olarak ifade edilen kavram Ülkemiz mevzuatındaki bazı değişikliklerin dışında Ana Sermaye’yi ifade etmektedir. Katkı Sermaye ise Tier 2 olarak anılmaktadır. Bahsi geçen değişikliklerden bazıları şunlardır;

- Ülkemizde Yasal Özkaynak hesaplamasında Sermayeden İndirilen Değerler (SİD), Ana ve Katkı sermaye toplamından düşülürken, Tier 1 hesaplamasında ise SİD’ler %50 Ana Sermaye’den %50 Katkı Sermaye’den şeklinde indirilmektedir.
- Ülkemizde asgari sermaye yeterlilik oranı Yasal Özkaynak (Ana sermaye +Katkı Sermaye-SİD)/RAV oranına bağlantılı olarak şekillendirilmiştir. Diğer taraftan, mevzuatımızda Tier 1 oranı için herhangi bir asgari sermaye yeterlilik oranı doğrudan yer almazken, Katkı Sermayenin Ana Sermayenin %100’ünü geçmemesi kısmen de olsa Ana Sermaye miktarının yüksek oranda olmasını sağlamaktadır.

⁵ Bu çalışmada Birinci kuşak sermaye, Tier 1 ve Ana sermaye aynı anlamda ve birbirlerinin yerine kullanılmıştır.

bir asgari oranın tesis edilmesi planlanmaktadır. Öngörülen kaldıraç oranı %3⁶ olup, kademeli bir geçiş hedeflenmektedir.

➤ Likidite Düzenlemeleri: Asgari seviyeleri %100 olacak şekilde Likidite Karşılama Oranı ve Net İstikrarlı Fonlama Oranı isimli iki adet oranın düzenlemelere dâhil edilmesi planlanmaktadır. 2018'e kadar süren geniş bir uyum süreci hedeflenmektedir.

➤ Karşı Taraf Kredi Riskinin ve Alım Satım Hesaplarına ilişkin sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında hali hazırda devam eden değişiklik çalışmaları bulunmaktadır. Ancak Basel III olarak tabir edilen yeni düzenleme taslaklarının odak noktasını daha ziyade yasal sermayeye ilişkin çalışmalar oluşturmaktadır.

Son olarak ifade etmek gerekir ki; esasında Basel III olarak lanse edilen yeni dönem düzenlemeleri yasal özkaynak hesaplamasına, finansal kaldıracı, likiditeye ve diğer konulara ilişkin düzenlemeler olmak üzere başlıklara ayrılabilir. Bunun yanı sıra ülkemiz mevzuatında henüz uygulaması bulunmayan (Çekirdek Sermaye-Common Equity)/(Risk Ağırlıklı Varlıklar-Risk Weighted Assets) oranı artırılmış; sermaye koruma tamponu (Capital Conservation Buffer) ve döngüsel sermaye (Countercyclical Capital) isimli oranlar ihdas edilmiştir. Söz konusu değişiklikler Basel II'nin temel felsefesinden ciddi sapmalar göstermeyen ve yükümlülükleri daha da sıkılaştıran bir özellik göstermektedir. Adı geçen düzenlemelere tam uyumun sağlanmasının 2013-2019 arasındaki dönemde gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

2- Basel III'ün Ortaya Çıkış Süreci Nasıl Gelişmiştir?

Haziran 2004'te yayımlanan Basel II metni, Avrupa Parlamentosu ve Konseyi'nin 14.06.2006 tarihli, 2006/48 ve 2006/49 sayılı Direktifleri (CRD) ile Avrupa Birliği (AB) müktesebatına dâhil edilmiştir. Söz konusu Direktiflerde, Basel II metninde ayrıntıları verilen sermaye yükümlülüğünün nasıl hesaplanacağı, gözetim ve denetim hususları ve de kamuya açıklama yükümlülükleri hüküm altına alınmış, bununla beraber bazı hususların üye ülkeler tarafından belirlenebileceği ifade edilmiştir.

---

⁶ Diğer bir deyişle ana sermayenin (Tier 1'in) yaklaşık 33 katı kadar bir bilanço büyüklüğünün oluşturulmasına izin verilmektedir.

Eylül 2008’de Lehman Brothers’ın iflasını duyurması, ABD’deki büyük yatırım bankalarının banka holding şirketlerine dönüştürülmesi, Fannie Mae ve Fredi Mac’in ulusallaştırılması, AIG’in çöküşün eşiğine gelmesi, Fortis’in parçalanması ve satılması, İzlanda’nın en büyük ticari bankasının ardından ülkenin bankacılık sisteminin çökmesi, birçok ülkenin bankalarına ciddi destekler vermesine yol açması gibi bir kısım olaylar henüz kriz durumları için yeterince önlemin alınmadığını ve mevcut sistemin ciddi eksiklikler içerdiğini göstermiştir. Finansal sistem ve bankacılık sistemi hâlihazırda tekrar istikrara kavuşmuş olsa da krizin maliyeti çok ciddi boyutlara ulaşmıştır. Bununla birlikte küresel finansal kriz reel sektörü de etkilemiş refah seviyesinde ciddi düşüşler görülmüş, yüksek seviyede iş kayıpları yaşanmıştır.

Finansal krizin hem çok maliyetli hem de sıkıntılı geçmesi, bankacılık ve finans sisteminin gelecekte karşılaşılabilecek krizlere karşı daha dirençli olmasını sağlamak amacıyla likidite, sermaye kalitesinin artırılması, ekonomik döngünün dikkate alınması ve sermaye yükümlülüğünün artırılması gibi önemli reformların gerekliliğini gözler önüne sermiştir. Bu nedenle, Basel Komitesi tarafından hazırlanan reform takvimi Ekim 2009’da Pittsburgh’da düzenlenen G20 liderler zirvesinin en önemli konularından biri olmuştur. 12 Eylül 2010 tarihinde söz konusu reformlar, Basel Komitesi tarafından kamuoyuna bir basın açıklaması ile bildirilmiştir⁷. Yapılacak reformların ve reform takviminin duyurulduğu açıklama gözden geçirildiğinde, krizin olumsuz etkilerini bertaraf etmek ve krizin yayılmasını engellemek amacıyla bankaya özgü yükümlülüklerin kapsamının genişletilmesi ile sınırlı kalınmadığı, sistemik risklerin telafi edilmesi amacıyla ilave yükümlülüklerin getirilmesinin planlandığı görülmektedir. Aynı basın bildirisinde, bahsi geçen reformların finansal reform ajandasının en önemli unsuru olarak Seul’deki G20 liderler zirvesinde sunulacağı belirtilmektedir.

Basel Komitesi, sistemik olarak önemli bankaların risklerinin tanımlanması hususunda Finansal İstikrar Kurulu (Financial Stability Board- FSB) ile çalışmalarını yürütmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalar neticesinde 12 Eylül 2010 tarihinde Merkez Bankaları ve Denetim

---

⁷ BIS, Higher Global Minimum Capital Standards Announced By The Group Of Governors And Heads Of Supervision, <http://www.bis.org/press/p100912.htm>

Otoriteleri Başkanları, sistemik önemi haiz finansal kuruluşların Basel III standartları çerçevesinin ötesinde kayıpları karşılayacak kapasiteye sahip olmaları konusunda fikir birliğine varmışlardır. Basel Komitesi çalışmalarını Basel III ve ilgili denetime ilişkin sağlam standartların uygulanması alanlarında yoğunlaştırmayı planlamaktadır. Bununla birlikte aşağıda belirtilen alanlarda da çalışmalar devam etmektedir⁸;

- Alım satım hesaplarının (trading book) temelden gözden geçirilmesi.
- Dışsal derecelendirme notlarının seküritizasyon işlemlerinde (sermaye hesaplamaları çerçevesinde) kullanılması ve etkileri.
- Sistemik olarak önemi haiz finansal kuruluşlara ilişkin politikalar geliştirilmesi.
- Büyük risklere ilişkin düzenlemeler.
- Sınır ötesi (cross-border) bankacılık ilkelerinin geliştirilmesi.
- “Etkin Bankacılık Denetiminin Temel İlkeleri⁹”nin krizinden çıkarılan dersler sonrasında gözden geçirilmesi.
- Standart uygulamaların ve güçlü işbirliğinin banka denetçileri ve denetim otoriteleri arasında geliştirilmesi

3- Basel III Neler Getirmektedir?

a-Özkaynaklar

➤ Basel II’de yer alan özkaynakların kapsamı değiştirilmiştir. Mevcut düzenlemede yer alan katkı sermayenin ana sermayenin %100’ünü geçemeyeceği hükmü ve üçüncü kuşak sermaye (Tier 3) uygulaması kaldırılmıştır.

➤ Ana sermaye (Tier 1) içinde yer alan ve zarar karşılama potansiyeli yüksek olan unsurlar çekirdek sermaye (common equity) olarak adlandırılmıştır. Çekirdek sermaye; ödenmiş sermaye, dağıtılmamış karlar, kar (zarar), diğer kapsamlı gelir tablosu kalemleri ile bu toplamdan düşülecek değerlerden oluşmaktadır.

➤ Finansal kuruluşlara yapılan ve eşik değeri aşan yatırımları, mortgage servis hizmetlerini ve ertelenmiş vergi aktifini içeren düzenleyici ayarlamalar (Sermayeden indirilen değerler ve ihtiyatlı filtreler) 1 Ocak 2018’den itibaren çekirdek sermayede bir indirim kalemi olarak kullanılacaktır. Bunun için kademeli olarak 2014’ten başlamak üzere bu unsurların %20’si, 2015’te %40’ı, 2016’da %60’ı, 2017’de %80’i, 2018’de %100’ü

⁸ BIS, The Basel Committee’s Response to the Financial Crisis: Report to the G-20, Ekim 2010

⁹ BIS, Core Principles for Effective Banking Supervision, Ekim 2006

çekirdek sermayeden indirilecektir. Bu geçiş sürecinde kalan kısımlar için eski uygulamalar geçerli olacaktır.

➤ Bundan böyle ana sermayenin çekirdek sermaye içerisinde yer almayan veya katkı sermaye içerisinde değerlendirilmeyecek olan sermaye bileşenlerinin 2013'te %90'ı tanınacak ve her yıl tanıma oranı %10 düşürülerek toplam 10 yıl içerisinde söz konusu unsurlar tamamen sermaye bileşeni olmaktan çıkarılacaktır.

b-Sermayeye İlişkin Oranlar

➤ Basel III ile birlikte asgari çekirdek sermaye oranı (Çekirdek Sermaye / Risk Ağırlıklı Varlıklar (RAV)) 2013 ile 2015 tarihleri arasında kademeli olarak %2'den %4,5'a çıkarılacaktır. Aynı dönemde birinci kuşak sermaye (çekirdek sermaye ve ana sermayeye dahil edilecek diğer kalemler) oranı da %4'ten %6'ya çıkarılacaktır.

➤ Basel III ile getirilen sermaye koruma tamponu çekirdek sermayeye, birinci kuşak sermayeye ve toplam sermayeye kademeli olarak eklenecektir. Söz konusu oranın 2016 yılından 2019 yılına kadar kademeli olarak arttırılarak 2019 yılında %2,5 olarak nihai şeklini alması planlanmaktadır. Sermaye koruma tamponunun sağlanamaması durumunda bankaların faaliyetlerine olağan olarak devam etmesi ancak bununla birlikte bankaların kar dağıtımına değişen oranlarda kısıtlamalar getirilmesi planlanmaktadır. Bankaların sermaye koruma tamponu için tuttuğu sermayenin, otorite tarafından belirlenen standart orandan (%2,5) düşük olması halinde, bu iki oran arasındaki farka bağlı olarak kar dağıtımını üzerinde değişen oranlarda kısıtlamalar yapılması öngörülmektedir.

➤ Döngüselligi yeterince dikkate alınmamasıyla eleştirilen Basel II'nin bu yöndeki eksikliğini kapatmak amacıyla ülke şartlarına ve tercihlerine bağlı olarak %0 ilâ %2,5 arasında değişen döngüsel sermaye tamponu uygulaması getirilmiştir. Anılan tamponun çekirdek sermayeden ya da zararı tam karşılama kapasitesi olan diğer sermaye bileşenlerinden ayrılması gerekmektedir. Döngüsel sermaye tamponunun ekonominin büyüme hızına bağlı olarak artırılıp azaltılmasıyla hızlı kredi büyümesinin önüne geçilmesi hedeflenmektedir.

c-Kaldıraç Oranı

➤ Sermaye oranlarını destekleyici nitelikte olan şeffaf, basit, anlaşılır ve risk bazlı olmayan kaldıraç oranı getirilmiştir. Söz konusu oran birinci kuşak sermayenin (Ana Sermaye) belirli dönüşüm oranlarıyla dikkate alınmış bilanço dışı kalemler ve aktifler toplamına bölünmesi suretiyle (Ana Sermaye / Aktifler + Bilanço Dışı Kalemler¹⁰) bulunacak olup 2017 yılının ilk yarısına kadar sürecek olan paralel uygulama döneminde %3 oranı test edilecektir. Yapılacak olan QIS çalışmalarının ve paralel uygulamanın sonuçları da dikkate alınarak nihai hali verilmiş olan kaldıraç oranı 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren “Birinci Yapısal Blok”a dâhil edilecektir.

d-Likidite Oranları

➤ Basel III ile birlikte likiditeye ilişkin olarak Likidite Karşılama Oranı (Liquidity Coverage Ratio) ve Net İstikrarlı Fonlama Oranı (Net Stable Funding Ratio) isimli iki adet oran ihdas edilmiştir.

➤ Bankanın likit varlıklarının, 30 gün içerisinde gerçekleşecek net nakit çıkışlarına bölünmesi suretiyle hesaplanacak olan Likidite Karşılama Oranının minimum %100 olması gerekmektedir. Net nakit çıkışı, 30 gün içerisindeki nakit çıkışları ile 30 gün içerisindeki nakit girişleri arasındaki farktır.

➤ Orta ve uzun vadeli dönemde bankaların pasif yapılarını güçlendirerek daha istikrarlı ve güvenilir bir fonlama sağlamak üzere Net İstikrarlı Fonlama Oranı ihdas edilmiştir. Söz konusu oran “mevcut istikrarlı fonlama tutarının” “ihtiyaç duyulan istikrarlı fonlama tutarına” bölünmesi suretiyle bulunmaktadır. Likidite karşılama oranına benzer şekilde net istikrarlı fonlama oranının da en az %100 olması gerekmektedir. Mevcut “istikrarlı fonlama tutarı” birinci ve ikinci kuşak sermaye de dâhil olmak üzere bankanın pasifinde yer alan kalemlerin vade ve kalitelerine göre belirlenirken; “ihtiyaç duyulan istikrarlı fonlama tutarı” ise bankaların aktifinde yer alan kalemlerin vadelerine ve kalitelerine göre değişen oranlarda dikkate alınması suretiyle hesaplanacaktır.

➤ Likidite Karşılama Oranı için 2011-2015, Net İstikrarlı Fonlama Oranı için ise 2012-2018 yılları arası gözlem periyodu olarak belirlenmiş, gözlem periyodunun ardından anılan oranlar için asgari standartların ilan edileceği belirtilmiştir.

---

¹⁰ Bilanço dışı kalemlerin ilk etapta %100 dönüşüm oranıyla dikkate alınması öngörülmekte daha düşük ve ya Basel 2’de yer alan dönüşüm faktörlerin uygulanması seçeneği de etki analizi için izlenmektedir.

4- Basel III'ün Küresel Ekonomiye Etkileri

2008 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde konut piyasalarındaki dalgalanmalar sonucunda ortaya çıkan ve bütün dünyaya yayılan finansal kriz, birçok bankanın yetersiz kalitede ya da tutarda sermaye ve likidite ile faaliyetlerini yürüttüğünü ortaya koymuştur. Küresel finansal kriz döneminde bankaların açıkladığı zararlar 2 trilyon USD'ye yaklaşırken IMF toplam zarar rakamının 2,3 trilyon USD'ye ulaşmasını beklemektedir. Bilindiği üzere bankalar olası en düşük özkaynak tutarı ile faaliyet göstererek en yüksek özkaynak karlılık oranlarını elde etmeye çalışmaktadırlar. Ancak çok düşük ya da yetersiz sermaye ve likidite oranları ile faaliyet göstermek bankaları kredi temerrütlerinden ve diğer yatırımlardan kaynaklanan olası zararlar karşısında iflasa kadar gidebilecek bir sürece sokmaktadır. Bütün bu hesaplamalar sonucunda sermaye ve likiditeye ilişkin standartların yükseltilmesinin faydalı olacağına herkes hemfikirdir. Avrupa bankacılık sektörü bir bütün olarak ele alındığında, Basel III olarak adlandırılan yeni sermaye ve likidite gereksinimlerini karşılamak için 1,5 trilyon USD'ye ihtiyaç olduğu düşünülmekte olup Amerikan Bankacılık sistemi için de durum pek farklı değildir¹¹. Ancak burada kritik soru bankalara ilave yük getirecek bu uygulamaların ne zaman ve ne şekilde yürürlüğe girmesi gerektiğidir.

İlave sermaye ve likidite gereksinimi nedeniyle belli bir özkaynak karlılığını hedefleyen bankaların kredi aracılık maliyetlerini yükseltmesi, çekirdek ve ana sermayeye ilişkin ilave yükümlülükleri karşılamak amacıyla daha düşük risk ağırlığında sınıflandırılan kredilere ve yatırım araçlarına kaymaları sonucu daha yüksek risk ağırlığında sınıflandırılan orta ve küçük ölçekli firmalara tahsis edilen kredilerin azalması veya faiz oranlarının artmasının ekonomiyi ve büyüme rakamlarını olumsuz etkilemesi beklenmektedir. Nitekim Almanya Kamu Bankaları Başkanı Karl-Heinz Boos, yeni kurallar ile Alman Bankaları'nın kredi verme kabiliyetlerinin ciddi oranda kısıtlanacağını ifade etmiştir¹². Bu nedenle Basel III olarak adlandırılan yeni kuralların ne zaman uygulamaya alınacağı ve nasıl bir takvim işletileceği büyük önem kazanmaktadır. Piyasalarda finansal krize ilişkin olarak ortaya konan kuralların çok sıkı olması ve hızla yürürlüğe konulması durumunda küresel çaptaki ekonomik

---

¹¹ DK Matai, Basel III: Making Banks Stronger or Not, <http://www.mi2g.com/cgi/mi2g/frameset.php?pageid=http%3A//www.mi2g.com/cgi/mi2g/press/250110.php>

¹² Dr. Brown Ellen, Trapped in the Spiral of Basel III. Tightening the Noose on Credit Spells Disaster Punishing Your Local Bank for Wall Street's Misdeeds, <http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=21091>

canlanmanın tehlikeye girebileceği, hatta ciddi bir resesyona ya da finansal buhrana neden olabileceği endişeleri mevcuttur. Bu endişeler göz önüne alınarak BIS tarafından, Ek-1’de verilen takvimde detayları görüleceği üzere, uygulamalar geniş bir zaman dilimine yayılmıştır.

BIS Ağustos 2010’da, yaklaşık 24 ulusal otorite ve uluslar arası kuruluşun yetkililerinden oluşan FSB/BCBS Makroekonomik Değerleme Grubu (MDG)¹³ tarafından hazırlanan “Güçlü Sermaye ve Likidite Gereksinimlerine Geçişin Makroekonomik Etkilerinin Değerlendirilmesi”¹⁴ ve “Güçlü Sermaye ve Likidite Gereksinimlerinin Uzun Dönem Etkilerinin Değerlendirilmesi”¹⁵ isimli iki ara rapor yayımlanmıştır. Bahsi geçen bu raporlarda, güçlü sermaye ve likidite gereksinimlerinin uygulanmasının makroekonomik etkilerinin uygulamaya geçiş sürecinde ve tam uygulamaya geçildiği aşamadaki olası sonuçlarının faydaları ve uzun dönem maliyetleri sayılaştırılmaya çalışılmıştır. Basel Bankacılık Komitesi tarafından açıklanan daha yüksek sermaye ve likidite oranlarından beklenen en önemli fayda finansal kriz olasılığının azaltılmasıdır. Ancak sermaye ve likiditeye ilişkin asgari oranların artırılmasının kriz olasılığının azaltılmasında ne kadar etkili olacağı belirsizdir.

Yukarıda bahsi geçen çalışmalarda bu soruyu cevaplamak amacıyla bazı modeller uygulanmıştır. Yapılan çalışmada kriz öncesi çekirdek sermaye/risk ağırlıklı varlıklar¹⁶ oranının uzun vadeli küresel ortalamasının %7 olduğu, bu oranın %1 oranında yükseltilmesinin ve Basel Bankacılık Komitesi tarafından getirilen likidite standartlarının uygulanması halinde kriz olasılığının %4,6 ‘dan %2,3’e gerileyeceği tahmin edilmektedir. Söz konusu çalışmalarda ayrıca dört yıllık zaman dilimi dikkate alınarak sermaye yeterliliğinde yapılacak bir puanlık artışın, aynı zaman diliminde Gayrisafi Milli Hâsıla’da (GSMH) en fazla yaklaşık %0,19’luk bir gerilemeye neden olacağı sonucuna ulaşılmıştır. MDG yaptığı çalışmada sermaye ve likiditeye ilişkin ilave gereksinimler nedeniyle ilk dört buçuk yılda

---

¹³“ FSB/BCBS Macroeconomic Assessment Group”

¹⁴ BIS, Assessing The Macroeconomic Impact Of The Transition To Stronger Capital And Liquidity Requirements, <http://www.bis.org/press/p100818.htm>

¹⁵ BIS, An assessment of the long-term economic impact of stronger capital and liquidity requirements, <http://www.bis.org/press/p100818.htm>

¹⁶ “Tangible common equity/risk-weighted assets”

büyüme oranını beklenen trendin %0,04 altında, takip eden yıllarda ise beklenen trendin %0,02 üstünde bir oranda gerçekleşmesini beklemektedir. Söz konusu zaman dilimini iki yıla indirdiğimizde GSMH'ya ilişkin gerileme %0,19'dan %0,22'ye yükselmekte, tam tersi olarak uygulama süresi altı yıla yükseltildiğinde GSMH'daki gerileme azalmaktadır. MDG tarafından yürütülen çalışmalarda ayrıca likiditeye ilişkin getirilen yeni standartların ekonomiye olan etkisinin sermaye standartları ile karşılaştırıldığında göreceli olarak daha düşük olacağı tahmin edilmektedir. Ancak şu da dikkate alınmalıdır ki sermaye ve likiditeye ilişkin gereksinimler bir diğerinin ikamesi değildir. Elbette bu standart setlerinden birisinin uygulanması diğerinin uygulanmasını kolaylaştıracaktır.

Basel Bankacılık Komitesi tarafından sermaye ve likiditeye ilişkin getirilen yeni standartların yayılma etkisine bağlı olarak döviz kurlarında, emtia fiyatlarında ve küresel arz talep dengesinde değişikliklere neden olması da beklenen bir husustur. MDG tarafından yapılan çalışmalar sonucunda sermaye yeterliliği oranında yapılacak %1'lik artışın kredi risk primlerinde ortalama 15 baz puanlık bir artışa neden olacağı tahmin edilmektedir. IMF ve BIS tarafından yürütülen çalışmalar sonucunda üretilen tahminlerde ise gelişmekte olan ekonomilerin gelişmiş ekonomilerden daha çok etkilenmesi beklenmektedir. Bu finansal krizden çıkarılan açık derslerden birisi olası riskler için ayrılan ihtiyatların yetersiz olduğudur. Ayrıca küreselleşen sistemin birçok getirisi ile birlikte bazı zayıflıkları da beraberinde getirdiği, herhangi bir ülkenin finansal sistemindeki zayıflığın diğer ülkelere hızla yayılabileceği anlaşılmıştır. Basel Bankacılık Komitesi, yukarıda bahsi geçen hususları dikkate alarak sermaye ve likiditeye ilişkin yeni standartların uygulanmasına ilişkin takvimi¹⁷ açıklamıştır. Söz konusu takvime göre yeni standartlar 2013 Ocak ayı itibarıyla aşamalı olarak uygulamaya alınacak ve Ocak 2019 itibarıyla tam olarak uygulanacaktır.

---

¹⁷ BIS, Annex 2 "Phase-In Arrangements" Of Press Release "Group Of Governors And Heads Of Supervision Announces Higher Global Minimum Capital Standards", September 2010, <http://www.bis.org/press/p100912b.pdf>

5- Basel III Düzenlemelerinin Türkiye'ye Olası Etkileri

Bu bölümde Basel III'ün özellikle yasal sermayeye müteallik değişiklikleri açısından değerlendirme yapılmıştır. Basel III kapsamında olan alım-satım hesapları ve karşı taraf kredi riskiyle ilgili değişiklikler analize dahil edilmemiştir.

Türk Bankacılık sisteminin sermaye yapısı değerlendirildiğinde özkaynaklar içerisindeki sermaye benzeri kredilerin oranının düşük olduğu, buna mukabil ödenmiş sermaye, kar yedekleri ve dağıtılmamış karlar gibi çekirdek sermaye kalemlerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Sektörün sermaye kalitesine yönelik değerlendirmede bulunmak üzere, Haziran 2010 tarihi itibarıyla özkaynakları oluşturan kalemlerin dağılımı izleyen sayfadaki tabloda verilmiştir.

Özkaynak Kalemleri (Haziran 2010)	Tutar (Bin TL)	Oran
Ana Sermaye	113.055.045	91,2%
Ödenmiş Sermaye	46.297.649	37,3%
Yedek Akçeler	62.430.683	50,4%
Diğer	4.326.713	3,5%
Katkı Sermaye	12.320.900	9,9%
Üçüncü Kuşak Sermaye	0	0,0%
Sermayeden İndirilen Değerler (-)	1.392.234	1,1%
Toplam Özkaynak	123.983.711	100,0%

Yukarıda verilen tablodan da anlaşılacağı üzere ana sermaye kalemi toplam özkaynakların %91,2'sini oluşturmakta olup katkı sermaye %9,9 gibi bir oranda gerçekleşmiştir. Ana sermayenin en önemli kalemleri olan ödenmiş sermaye ve yedek akçeler sırasıyla toplam özkaynakların %37,3 ve %50,4'ünü oluşturmakta olup sektörün yüksek kalitede sermaye ile çalıştığına işaret etmektedir¹⁸. Basel III uygulamalarında özkaynak hesaplamalarından çıkarılacak olan üçüncü kuşak sermaye kalemi hali hazırda Türk Bankacılık Sektörü'nde zaten bulunmamakta olup bu durum Ülkemiz Bankacılık sektörünü etkilemeyecektir. Yukarıda verilen bilgilerden yola çıkarak Türk bankaları için sermaye yeterlilik oranı ve çekirdek sermaye yeterlilik oranı arasındaki farkın ABD ve Avrupa'daki bankalara kıyasla daha az olacağı çok belirgindir. Konu daha çok Avrupa ve ABD'deki bankalar açısından önem arz etmekte olup bu ülke bankalarının sermaye bileşenleri arasında

¹⁸ http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/Finansal_Piyasalar_Raporlari/8469fpr_haziran2010.pdf

çekirdek sermaye olarak tanımlanmayan ancak toplam sermayede yer alan tutarlar oldukça yüksektir. Daha önce de ifade edildiği üzere, Basel III'te sermayenin niteliği ile ilgili değişikliklerin yapılmasının nedeni son finansal krizde banka bilançolarında sermaye olarak gözüken tutarların fonksiyonel olarak sermaye görevini yerine getirecek nitelikten uzak olmasının görülmesidir. Ayrıca Türkiye'nin %8 olarak kabul edilen sermaye yeterlilik oranına ilave olarak 2006 yılında asgari %12'lik hedef oran belirlemesi kriz sürecinde Türk bankalarının sermaye sıkıntısı çekmemesinde en etkili proaktif önlemlerden biridir. **Nitekim küresel krizde Türkiye, OECD ülkeleri arasında da bankacılık sektöründe kamunun sermaye desteğine ihtiyaç duymayan tek ülke olmuştur.**

Türk Bankacılık Sektörünün sermaye yeterliliği oranı 2010 Haziran ayı itibarıyla %19,2 olup, yasal sınırın ve hedef oranın çok üzerindeki seyrini devam ettirmektedir. Bankacılık sektörünün aktif ve özkaynak karlılığı, 2010 yılı ikinci çeyreğinde sırasıyla %2,6 ve %19,1 düzeyindedir. Serbest sermaye/toplam özkaynaklar oranının artış eğilimini koruması ve toplam özkaynaklar kalemindeki artış eğilimi, SYR seviyesi ile birlikte sermaye yapısı anlamında güçlü bir görünüm ortaya koymaktadır¹⁹. Ülkemizde hali hazırda bir aylık vade dilimi için hesaplanmakta olan Likidite Oranı Basel III ile gündeme gelen Likidite Karşılama Oranı ile büyük ölçüde uyumludur.

Esasında, Basel III kapsamındaki değişiklikler "içerik" bakımından incelendiğinde özellikle "likidite" ve "sermaye tamponu" ile ilgili hususların, BDDK tarafından kriz öncesinde alınan "proaktif önlemler" ile büyük ölçüde örtüştüğü görülmektedir. Örneğin, Basel-II'de İkinci Yapısal Bloкта yer alan ve ölçümüne ilişkin her hangi bir standart belirlenmemiş olan likidite riskine ilişkin BDDK tarafından 2006 yılında çıkarılan Yönetmelik ve bu Yönetmeliğe daha sonra eklenen asit-test oranı ile likidite riskinin ölçümüne ve yönetimine ilişkin esaslar getirilmiş olup, söz konusu düzenleme bankalarımızın küresel kriz döneminde önemli bir likidite sıkışıklığı yaşamadan faaliyetlerini devam ettirmelerine önemli katkı sağlamıştır. Benzer şekilde uygulanan "İyi dönemde sık, krizde gevşet" felsefesi ile BDDK tarafından geliştirilen "Hedef Sermaye Yeterliliği Oranı"

---

¹⁹ BDDK, Finansal Piyasalar Raporu Haziran 2010, http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/Finansal_Piyasalar_Raporlari/8469fpr_haziran2010.pdf

uygulaması ve özel karşılık hesaplamalarında yapılan öncül değişiklikler proaktif önlemler kapsamında değerlendirilebilir²⁰. Türkiye, gerek çok güçlü ve iyi denetlenen bankacılık sistemi gerekse geçmiş krizlerin tecrübeleri sonucunda oluşturulan esnek ve etkin likidite yönetimi genel çerçevesi ile küresel kriz dönemine oldukça hazırlıklı girmiştir. Bu kapsamda, TCMB tarafından yürütülen “Para Politikası Çıkış Stratejisi²¹” ile kriz sırasında, döviz piyasalarına ve bankacılık sistemi döviz likiditesine yönelik olarak çeşitli tedbirler alınmıştır²². Anılan düzenlemeler bugün Türk Bankacılık Sektörünün Dünyada parmakla gösterilecek duruma gelmesine büyük katkı sağlamış, TCMB’nin ilave radikal önlem alma gereğini azaltmış ve kriz döneminde merkez bankası bilançosunun yapısı bozulmamıştır.

Konu son olarak dışlama etkisi açısından değerlendirilebilir. Sermaye yeterliliğinin asgari seviyesinin yükseltilmesiyle aktifte plasman alanlarının daralması ya da birbirinin alternatifi plasman alanlarının arasındaki dağılımın değişmesi ihtimali ortaya çıkabilir. Örneğin SYSR’nin asgari seviyeye yakın olduğu durumlarda aktifin daha doğru bir ifadeyle kredilerin²³ ya da teminatsız kredilerin artırılmaması hususu gündeme gelebilecektir. Ekonominin içinde bulunduğu konjonktüre (Ekonomik büyümenin hızlanması ya da yavaşlaması) ve önceliklere (Büyüme veya enflasyonla mücadele) göre dışlama etkisinin sonuçları değişebilecektir. Ancak böyle bir analizin yapılabilmesi için öncelikle SYSR’nin asgari seviyelere yakın olması gerekmektedir. Hâlbuki Ülkemizde anılan oran oldukça yüksek düzeylerde seyretmekte olup SYSR’nin asgari seviyesinin büyüme üzerinde doğrudan olumsuz bir etkisinin olacağından bahsetmek mevcut durumda zordur. Dolayısıyla 2009’un içinde Ülkemizdeki bankaların aktiflerinin eski hızlarıyla büyümemesinin nedeninin SYSR’nin asgari seviyesindeki yükseklikten ziyade bankaların risklilik algılayışları ve makro ekonominin büyüme hızıyla ilgili olduğu düşünülmektedir.

---

²⁰ CANGÜREL Ozan, “Kriz, Basel III ve BDDK”, Dünya Gazetesi, http://www.dunya.com/kriz-basel-iii-ve-bddk_89730_haber.html

²¹ TCMB, “Para Politikası Çıkış Stratejisi”, Nisan 2010

²² Döviz alım ihalelerine ara verilmesi, döviz satım ihalelerinin başlatılması, döviz depo aracılık faaliyetlerine yeniden başlanması, yabancı para zorunlu karşılık oranlarında iki puanlık indirime gidilmesi, ihracat reeskont kredisi limitinin yükseltilmesi vb.

²³ Devlet İç Borçlanma Senetleri bu analizde tamamen kapsam dışı tutulmuştur.

6-Basel III'e İlişkin Eleştiriler ve Endişeler

Bazı finansçılar görünürde 2008'de yaşanan krizin tekrar etmemesi için tasarlanan Basel III kurallarının bu krizin gerçek nedenini tanımlamakta başarısız olduğunu savunmaktadır²⁴. Basel III kurallarının, ABD'de ve Avrupa'da vergi mükelleflerinin paralarıyla kurtarılan mega bankalar tarafından karşılanmasının kolay olacağı ancak daha önceden sermaye yeterliliği oranını karşılamakta zorluk çeken yerel ticari bankaların yeni sermaye ve likidite yükümlüklerini karşılamakta zorlanacağı ifade edilmektedir²⁵. David Daven 13 Eylül 2010 tarihli "Büyük Bankalar Zaten Basel III Reformlarına Uymaktadır"²⁶, adlı makalesinde Lehman Brothers'ın iflas ettiği gün itibarıyla Basel III kurallarına uyumlu olduğunu belirtmektedir. Nitekim Lehman Brothers iflasından beş gün önce Eylül 2008'de, Tier 1 sermaye oranının asgari gereksinimin yaklaşık üç katı olacak şekilde %11 olması ile övünmekteydi²⁷.

OECD tarafından 26 Mayıs 2010 tarihi itibarıyla yayımlanan "Basel III'ün Ötesinde Düşünmek: Sermaye ve Likidite İçin Gerekli Çözümler" adlı çalışmada da belirtildiği üzere²⁸ birçok finans uzmanı ve bankacı Basel III kurallarının geçmiş krizdeki temel problem olan risk ağırlıklandırmasındaki hatalara ilişkin herhangi bir yenilik getirmemesini eleştirmektedir. Yüksek riske sahip portföylerin, değişik türev ürünler ve finansal matematiğin illüzyonu ile düşük riske sahip gibi gösterilmesinin ve sermaye yeterliliği hesaplamalarında bu şekilde dikkate alınmasının Basel II'nin en zayıf halkası olarak ortaya çıktığı savunulmaktadır. Şöyle ki büyük bankaların Basel II sermaye gereksinimi kurallarını, herhangi bir düzenlemeye tabi olmayan ve Credit Default Swaps (CDS) olarak bilinen sigorta sözleşmeleri satın alarak dolandığı ve yüksek riskli portföylerin düşük riskli olarak gösterildiği savunulmaktadır. Nitekim bu tarz sigorta sözleşmelerinin en büyük satıcısı durumunda olan AIG'in 15 Eylül

---

²⁴Dr. Brown Ellen, Trapped in the Spiral of Basel III. Tightening the Noose on Credit Spells Disaster Punishing Your Local Bank for Wall Street's Misdeeds,

²⁵Dr. Brown Ellen, Trapped in the Spiral of Basel III. Tightening the Noose on Credit Spells Disaster Punishing Your Local Bank for Wall Street's Misdeeds,

²⁶DAYEN David, Biggest Banks Already Qualify Under Basel III Reforms, <http://news.firedoglake.com/2010/09/13/biggest-banks-already-qualify-under-basel-iii-reforms/>

²⁷ DK Matai, Basel III: Making Banks Stronger or Not

²⁸ OECD, Thinking Beyond Basel III: Necessary Solutions For Capital and Liquidity 2010, <http://www.oecd.org/dataoecd/42/58/45314422.pdf>

2008’de iflasın eşiğine gelmesi²⁹ ile bu sözleşmelerin bir hile olduğunun ortaya çıktığı ifade edilmektedir³⁰. Bu nedenle bazı finansçılar Wall-Street’in “kirli çamaşırları” nedeniyle lokal bankaların cezalandırıldığını düşünmektedir. Basel III’e ilişkin bir diğer eleştiri ise yeni kurallarla birlikte banka fonlarının daha düşük risk grubunda sınıflandırılan yüksek derecelendirme notuna sahip kamu borçlanma enstrümanlarına (ülke risklerine) kayması durumunda bankaların portföylerinde ciddi oranlarda ülke risklerinin taşınması ve özel sektörde düşük derecelendirme notuna sahip firmaların fon temin edememeleri nedeniyle finansal çıkmaza girecekleridir.

Yukarıda verilen hususlara ilave olarak uluslara arası piyasalarda Basel III’ün uygulanma sürecine yönelik bazı endişeler de mevcuttur. Söz konusu endişelerden ilki Denetim Arbitrajı (Regulatory Arbitrage) oluşma ihtimalidir. Daha sıkı uygulamalar getiren her yeni düzenlemede olduğu gibi, Basel III standartlarının uygulanması sürecinde de, ülkeler arasında mevzuattan kaynaklanan yasal boşluklar bulunarak “denetim arbitrajı” imkânından yararlanmak için bankaların yoğun faaliyet göstereceği beklenen bir gelişmedir. Basel III’ün küresel düzeyde başarı ile uygulanabilmesi için, dünyadaki tüm düzenleyici ve denetleyici otoritelerin ciddi bir şekilde koordinasyon halinde bulunmaları gerekmektedir. Aksi takdirde, Basel III’de düzenlenen hususların yoğun olarak uygulandığı ülkelerden, daha az denetimin ve takibin yapıldığı ülkelere doğru bir kayış (arbitraj) gerçekleşecektir ki bu da daha önce ifade ettiğimiz gibi Basel III’ten beklenen küresel düzeydeki sonucun alınamaması anlamına gelmektedir.

Basel III’ün uygulanma sürecine ilişkin endişelerden ikincisi yeni kuralların adaptasyon süreci ve piyasa tarafından kabul edilme seviyesidir. Bilindiği üzere, yeni kuralların uygulama maliyetini en aza indirebilmek amacıyla, Basel III’te adaptasyon süreci görece uzun ve kademeli bir zamana yayılmıştır. Maliyeti azaltmasına karşın, bu kadar uzun bir geçiş süreci ile ilgili olarak bazı endişeler de ortaya çıkmaktadır. Bu endişelerden en

---

²⁹ Bilindiği üzere iflasın eşiğine gelen ve 62 trilyon USD’lik türev varlığı sigortalayan AIG’e FED 85 milyar USD nakit karşılığında el koymuştur.

³⁰ Dr. Brown Ellen, Trapped in the Spiral of Basel III. Tightening the Noose on Credit Spells Disaster Punishing Your Local Bank for Wall Street’s Misdeeds,

önemlisi, uzun geçiş sürecinin yeni kurallara çabuk uyumu (race to the top) zorlaştırarak, Basel III uygulamasının istenene düzeyde sağlanamayacak olmasıdır.

Basel III'ün uygulanma sürecine ilişkin endişelerden üçüncüsü ama belki de en önemlisi bankaların yeni standartlara uyum için geliştirecekleri strateji ve kararların ülke ve dünya ekonomisine etkilerine ilişkindir. Bankalar tarafından oluşturulacak bu uygulama strateji ve politikaları sermayenin artırılması, kar payının dağıtılmayarak bünyede bırakılması, hazine işlemleri gibi sermaye yoğun faaliyetlerden daha az sermaye gerektiren bankacılık faaliyetlerine geçiş gibi faaliyet alanlarının değiştirilmesi, kaldıraç oranının azaltılması gibi değişik uygulamaları içerebilir. Bankaların bu konuda verecekleri kararların, faaliyette buldukları ülkelerin ve dolayısıyla küresel çapta bankacılık sektörünün yapısını ve işlevini de önemli oranda etkileyeceği açıktır. Bu nedenle bu konuda alınacak stratejik kararlar yakın zamanda belki de küresel ekonomiyi etkileyecek en önemli dinamikler olacaktır.

KAYNAKÇA

- 1- BIS,Assessing The Macroeconomic Impact Of The Transition To Stronger Capital And Liquidity Requirements, <http://www.bis.org/press/p100818.htm>
- 2- BIS,An Assessment Of The Long-Term Economic İmpact Of Stronger Capital And Liquidity Requirements,<http://www.bis.org/press/p100818.htm>
- 3- BIS, Higher Global Minimum Capital Standards Announced By The Group Of Governors And Heads Of Supervision, <http://www.bis.org/press/p100912.htm>
- 4- BIS, Annex 2 "Phase-İn Arrangements" Of Press Release "Group Of Governors And Heads Of Supervision Announces Higher Global Minimum Capital Standards", September 2010,<http://www.bis.org/press/p100912b.pdf>
- 5- BIS, The Basel Committee’s Response to the Financial Crisis: Report to the G-20, October 2010, <http://www.bis.org/publ/bcbs179.htm>
- 6- BIS, Core Principles for Effective Banking Supervision, October 2006, <http://www.bis.org/publ/bcbs123.htm>
- 7- BDDK, Finansal Piyasalar Raporu Haziran 2010, http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/Finansal_Piyasalar_Raporlari/8469fpr_haziran2010.pdf
- 8- CANGÜREL Ozan, ”Kriz, Basel III ve BDDK”, Dünya Gazetesi, http://www.dunya.com/kriz-basel-iii-ve-bddk_89730_haber.html
- 9- Dr. Brown Ellen, Trapped in the Spiral of Basel III. Tightening the Noose on Credit Spells Disaster Punishing Your Local Bank for Wall Street’s Misdeeds, <http://www.globalresearch.ca/index.php?context=va&aid=21091>
- 10- DAYEN David, Biggest Banks Already Qualify Under Basel III Reforms, <http://news.firedoglake.com/2010/09/13/biggest-banks-already-qualify-under-basel-iii-reforms/>
- 11- DK Matai, Basel III: Making Banks Stronger or Not,<http://www.mi2g.com/cgi/mi2g/frameset.php?pageid=http%3A//www.mi2g.com/cgi/mi2g/press/250110.php>
- 12- OECD, Thinking Beyond Basel III: Necessary Solutions For Capital and Liquidity,<http://www.oecd.org/dataoecd/42/58/45314422.pdf>
- 13- TCMB, “Para Politikası Çıkış Stratejisi”, Nisan 2010

Ek:1 Basel III Uygulama Takvimi

	Mevcut Durum	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	1 Ocak 2019 İtibariyle
Kaldıraç Oranı		Otorite Gözetimi		Paralel Uygulama 1 Ocak 2013- 1 Ocak 2017 Kamuya Açıklama 1 Ocak 2015					Birinci Yapısal Blok Uygulaması	
Asgari Çekirdek Sermaye Oranı	2%			3,5%	4,0%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%	4,5%
Sermaye Koruma Tamponu	-						0,625%	1,25%	1,875%	2,5%
Asgari Çekirdek Sermaye Oranı + Sermaye Korumu Tamponu	-			3,5%	4,0%	4,5%	5,125%	5,75%	6,375%	7,00%
Çekirdek Sermayeden Düşülen Değerler	-				20%	40%	60%	80%	100%	100%
Asgari Birinci Kuşak Sermaye Oranı	4%			4,5%	5,5%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%	6,0%
Asgari Sermaye Yeterliliği Oranı	8%			8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%	8,0%
Asgari Sermaye Yeterliliği artı Koruma Tamponu	-			8,0%	8,0%	8,0%	8,625%	9,25%	9,875%	10,5%
Birinci ve İkinci Kuşak Sermaye Bileşenleri Olmaktan Çıkarılan Enstrümanlar	-			2013 yılından itibaren kademeli olarak 10 yıl						

Likidite Karşılama Oranı		Gözlem Süresinin Başlangıcı				Asgari Standartların Belirlenmesi				
Net İstikrarlı Fonlama Oranı			Gözlem Süresinin Başlangıcı						Asgari Standartların Belirlenmesi	

Kaynak: BIS, Annex 2 "Phase-In Arrangements" Of Press Release "Group Of Governors And Heads Of Supervision Announces Higher Global Minimum Capital Standards", September 2010, <http://www.bis.org/press/p100912b.pdf>

**BANKACILIK
DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU**

Atatürk Bulvarı No:191 06680 Kavaklıdere / ANKARA
Tel: 0 (212) 337 72 72 **Fax:** 0 (212) 337 71 66 **W**www.bddk.org.tr